

מראי מקומות - יומא

מו.

מותר להקטירם בשבת, ובין לא משלה בהן האור שאסור להקטירם, ביאר בחידושי הגר"ח (סטענסייל כאן), שחובת הקטרת האברים ופדרים היא מחובת הקטרת הקרבן, ועל זה נאמר עולת שבת בשבתו, שדוקא קרבנות שבת דוחין שבת ולא קרבנות חול, אבל במשלה בהן האור ונעשו לחמו של מזבח, חובת ההקטרה היא רק מדיני מזבח, וזה למדו מ'מושבותיכם' שדברים הנקטרים משום חיוב המזבח דוחין שבת.

ד. תנינא והיום חמש

פירש רש"י, ויום הכיפורים כשבת. ובקהלות יעקב (ביצה, סוסי"י י"ח) הביא דברי השאגת אריה (ע"א) שהוכיח מכך שהוכיחו מזה לשבת, שיש איסור הבערה ביום הכיפורים כמו בשבת. ועיין בקהלות יעקב במה שציידד לדחות הראיה.

ה. מאי אינו דוחה וכו' אינו דוחה את הטומאה

פירש רש"י, אינו דוחה את הטומאה הקטר חלבים ואימורין אלא זריקת דמו בלבד. ובתוספות הביאו ראיות שגם הקטרת אימורין דוחה טומאה. וציידדו שבאמת אין מוכח שמקטירין אף בטומאה. והחזון איש (או"ח קכ"ו, ל) הקשה, שהרי מבואר בפסחים שריצוי הציץ מועיל להקטיר קרבן ציבור לכתחילה. ותירץ, שמדובר בטומאת הגוף של הכהן, שבזה לא מועיל ריצוי הציץ. ואפילו אם מדובר בטומאת האמורין, יש לומר שהציץ מרצה רק לענין שיכול לזרוק הדם אף אם האמורין טמאין, אבל אינו מועיל לענין הקטרת האמורין עצמן, כיון שאינם מעכבים הכפרה.

וכתב הריטב"א, שכוונת רש"י לומר, שכשהשחיטה והזריקה היו בטהרה אין טומאה דוחה את ההקטרה, אבל כשהשחיטה והזריקה היו בטומאה, גם רש"י מודה שההקטרה יכולה להיות בטומאה. אבל מכל מקום כתב הריטב"א לחלוק על רש"י, ואפילו כשהיה טהור בשעת שחיטה וזריקה, יכול להקריבו בטומאה. וכן הקשה על רש"י, ש'סופו' של רב חסדא אינו דומה ל'סופו' של רבא, שלרבא סופו היינו סוף קרבנות מערב שבת, ולרב חסדא הם קרבנות שהובאו היום, ולכך פירש כפירוש שני שברש"י, וכפירוש התוספות.

ובעיקר סברת רש"י, שהקטרה אינה דוחה טומאה אף ששחיטה וזריקה דוחין טומאה, כתב המקדש דוד (כ"ו, א) לבאר, שכל דין דחיית הטומאה הוא לצורך חיוב הבעלים, ועל כן רק השחיטה והזריקה שהם חיוב הבעלים, בהם נאמר הדין שדוחין טומאה. אבל הקטרת אימורים, כיון שכבר נתכפרו הבעלים בזריקה, והוא רק חיוב על הכהנים, אין חיוב זה דוחה טומאה.

א. איברי עולה שנתותרו וכו'

כתב רש"י שאין גורסים עולת חול, עיין שם. וביאר הריטב"א כוונתו, שאם גורסים חול, נמצא שכל החידוש של בר קפרא הוא שעושים בשבת מערכה לאיברי חול, ואם כן מה הקשו 'מאי קא משמע לך', הלא זהו שהשמיעונו שעושים מערכה בשבת. ואין לומר שזוהי קושיית הגמרא ש'בכל יום' משמע אפילו בשבת, לפי שזוהי פירכת רבא לקמן, אבל כאן עדיין לא ירדה לכך הגמרא. אלא קושיית הגמרא היא על החידוש של בר קפרא, שעושים מערכה בפני עצמה לאיברי עולה שנתותרו, שכבר למדו חידוש זה, ואחר כך הקשו על החידוש השני, שגם לענין שבת עושים כן לאיברי חול.

ב. איברי עולה שנתותרו וכו' ואפילו בשבת

כתב המשנה למלך (תמידין א', ח'), שלהלכה שאין פוסקים כבר קפרא, איברים שנתותרו מערב שבת אינם מוקטרים בשבת, ויש לדון באיברי שבת שנפסלו והדין בהם אם עלו לא ירדו, האם נאמר שדוקא כשרים דוחים שבת ופסולים לא, או שכיון שניתנה שבת להדחות באברים אלו, אף שנפסלו ניתנה שבת לדחות אצלם. וכתב, שכיון שלבר קפרא גם אברים הפסולים מערב שבת מקטירים אותם בשבת, ורק בזה מצינו שנחלקו עליו, אבל באברים של שבת לא מצינו מחלוקת והם דוחין שבת, אלא שכתב שמסתימת לשון הרמב"ם לא משמע כן.

ג. אבל לא משלה בהן האור לא

כתבו התוספות שפסולין לאו דוקא, אלא אפילו כשרין הדין כן, שהרי עולת שבת בשבתו נאמר ולא עולת חול בשבת. והקשו, ממה שאמרו בשבת (כ) 'בכל מושבותיכם, למשרי אברים ופדרים הוא דאתא', ואין לומר שמדובר בשל שבת, שהרי זה נלמד מ'עולת שבת בשבתו'. ותירצו ג' תירוצים: א. בשם רבי פורת, שמדובר בשל שבת, ומ'עולת שבת בשבתו' לומדים רק שחיטה וזריקה, ומ'בכל מושבותיכם' נלמד גם הקטרה. ב. הריב"א והר"י תירצו, שמדובר בעולת חול, אלא ש'בכל מושבותיכם' מדובר במשלה בהן אור, ו'עולת שבת בשבתו' בלא משלה בהן אור, ואפילו בכשרים צריך משלה בהן האור (ועיין שם מה שכתבו לבאר בסוגייתנו). ג. ש'עולת שבת ולא עולת חול', היינו רק בליל שבת ויום טוב, שלא ניתנו שבת ויום טוב לידחות באותה שעה, ומה שהתירו אברים ופדרים, היינו סמוך לבקר, שגם בלא זה מבעירים אש המערכה לצורך תמידי היום, בזה התירה תורה בכל מושבותיכם להתיר אברים ופדרים אפילו של חול, וללישנא קמא אפילו אם לא משלה האור בכשרים.

ובביאור החילוק בין משלה בהן האור, שלתירוץ שני בתוספות